

UR NYHETERNA

TIDNING FÖR URTEKNIK OCH URHANDEL

Årg. 15

Juni 1958

Nr 7.

URET OCH DRÄKTEN

Infanta Maria-Theresia.

Sättet att bära ur har skiftat åtskilligt under tidernas lopp och benämningarna fickur och armbandsur skulle i många avseenden ha varit i högsta grad omotiverade.

Nästan hela första seklet av fickurets historia gjorde det ingalunda skäl för namnet. Det var under denna period, som man bar uret i en kedja om halsen, som en yttre dekoration för dräkten, i bältet o. s. v., det fyllde i själva verket mera platsen av ett smycke än en tidmätare.

Eftersom uren på den tiden voro mycket kostbara, var det endast förmodet folk som hade råd att hålla sig

med dylika och uret kom därför också att bli ett tecken på att den, som bar det, stod högt i samhället. Alldeles särskilt gällde det ifråga om utsmyckningen av damuren.

Att bära uret hängande i en kedja från bältet var på sin tid ett mycket uppskattat mode.

Ett exempel på detta mode ser man på ovanstående bild. Det är en reproduktion av ett porträtt från omkring år 1640 av den spanska Infanta Maria-Theresia, målat av den berömde konstnären Velasquez (1599—1660).

Från hennes midja hänga tvenne föremål ned över den vida kjolen. Av

dessa föremål är det främre tydligen ett ur.

Modet att bära uret på detta sätt förekom en och annan gång ända till slutet av 1700-talet.

Eftersom infantinnan var iförd en kjol, som uppbars av en stabil ståltrådsställning med diameter som på ett av den tidens höga vagnshjul, räknade man väl med, att uret vilade på ett så pass stabilt underlag, att det ej löpte någon risk för större skakningar. När man rörde sig i dessa kjolar, gungade dessa ju endast fram och åter och uret följde med kjolens rörelser utan att det behövde ändra plats i större omfattning.

VM 1958

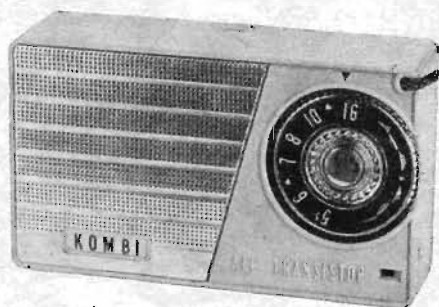
Att vara blind för detaljerna är att gå miste om värdefulla upplevelser. Med hjälp av våra nya, högklassiga, prisbilliga prismakikare uppfattar Ni allt mycket bättre. Kikaren finns med objektiv från 8×30 till 16×50. Låt kikaren öppna en ny värld för Er! På idrottsplatsen, i skog och mark, överallt där det händer någonting är kikaren till ovärderlig nytta. Ett besök i en av våra butiker i dag lönar sig! Pris från kr. 109:—.

— Även förmånliga delköp —

ASU AB Svenska Urdepoten

Stockholm — Göteborg — Malmö
Hälsingborg — Trelleborg

Hela Europa i fickan!

Endast 200:—

TRANSISTORRADION

— den sensationella nyheten tar in alla större mellanvägsstationer i Europa och har en effektiv högtalare som ger ett förvånansvärt starkt och störningsfritt ljud. Idealisk som bilradio, reseradio, som extraradio i hemmet. 6 transistorer, inbyggd antenn, elegant fodral, läderetui med handtag. Storlek 14×8×4 cm. Batterierna varar c:a 500 timmar.

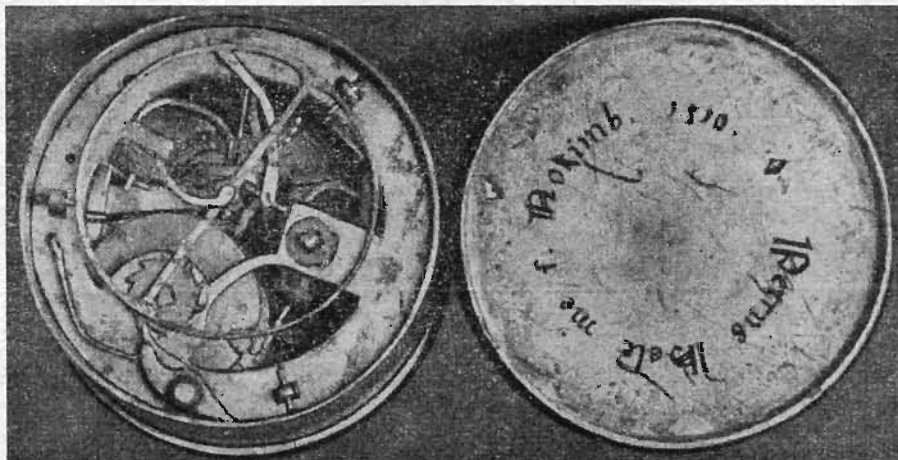
— Även förmånliga delköp —

När det gäller kvalitet

ASU AB Svenska Urdepoten

Stockholm — Göteborg — Malmö
Hälsingborg — Trelleborg

Fickur och armbandsur

Första fickuret liknade närmast en rund dosa.

Från det att fickuret för fyra och ett halvt sekel sedan gjorde sin entré i världen är det åtskilliga, som producerats för att visa människan, vad tiden lider. Det är många miljoner fickur, som på den tiden hunnit slitats ut. Men det kommer ständigt nya och alltjämt i större antal. Enbart Amerika räknas producera en miljon om året och ännu intensivare är produktionen i Schweiz, som är landet framför andra, när det gäller armbands- och fickur.

Människan i det nutida kultursamhället har så vant sig vid armbands- eller fickuret, att det praktiskt taget har ingått som en organisk del av personen. Man reflekterar ej över, att det finns, man bara har det, precis som man t. ex. har hjärtat och att det tillhör de allmänna funktionerna.

Men tänker man noga efter, så är uret verkligen värt litet mera uppmärksamhet. Det håller reda på stunderna i vårt liv, arbetsdagen och vilan och gör det på ett beundransvärt sätt. Armbands- eller fickuret är en triumf för den mänskliga uppfinningsförmågan; det är i själva verket det mest korrekta, bärbara instrument, som någonsin skapats. I det fallet är det en konkurrent till naturen själv.

Av naturen har varje människa fått en tidräknare i hjärtat. Det var hjärtats slag Galilei använde, när han jämförde svängningarna i katedralens ljuskrona med sin egen puls. Att pendeln använder samma tid för sin svängning vare sig denna är kort eller lång, fann han på detta sätt och den lagen är en grundlag för den korrekta mätningen av tiden.

Men trots allt är vårt hjärta ingalunda så korrekt som tidmätare som uret. Att det inte håller takten, när det blir gammalt är ju en sak för sig, men dess slag är i medeltal ej så korrekt som urets.

Genom några lätta rörelser med fingrarna drar man upp sitt ur, d. v. s. man spänner dragfjäders och med den kraft,

som denna då har, går uret bortåt fyrtio timmar. Det är högst förundransvärt, när man betänker, att denna energi utgör ungefär en trehundra miljondel av en hästkraft eller ännu mycket mindre, beroende på urets storlek. I själva verket skulle en hästkraft räcka till för att hålla alla armbandsur i världen i gång.

Fem gånger i sekunden gör oron fram- och bakslag för att reglera urets gång. Det blir 18.000 gånger i timmen, 432.000 pr dygn och 157.680.000 pr år. Om uret skulle ticka en gång för mycket i sekunden, så skulle det göra fyra timmar och 48 minuter pr dygn.

Balanshjulet med sin fjäder, som har samma funktion som pendeln, rör sig omkring tio eng. mil pr dygn. Om man bilade runt jorden tio gånger, gjorde bilhjulen ungefär lika många varv som balanshjulet i uret gör på ett år. Vad som blev kvar av bilen är lätt uträknat och vad den kostade i drivmedel, det blev en aktningvärd summa. En bråkdel av en droppe olja en gång om året är allt vad armbandsuret behöver och med en smula eftersyn gör uret tjänst oklanderligt mer än en människas livstid.

Fickuret — armbandsurets föregångare — är en uppfinning från år 1510 av nürnbergaren Peter Henlein. Fickur var det egentligen ej, men det var en rund dosa, som ej var större än att den kunde stoppas i fickan. Efterföljarna till detta bärbara ur under 1500-talet blevo ej heller fickur. De ingingo i moderiktningarna och användes när-

UR NYHETERNA

Utkommer med ett nr varje månad.

Ansvarig utgivare:

Chefsurmakare Bertil Nilsson

Redaktionens adress:

Stortorget 3, Malmö. Telefon 714 45

BYDUS KUCHE- & TRYCKERI A.-B., MALMÖ 1958

mast som smycken, som placerades på dräkten eller i kedjor om halsen o. s. v. Det var först vid sekelskiftet kring år 1600 som uren vandrade ned i fickan och gjorde skäl för namnet fickur.

Dessa gamla ur måste på grund av verkets konstruktion göras större än senare. Det har under tidernas lopp gjorts mycket små ur, men vår tid slår nog rekordet i det avseendet. Man har ur, som monterats i örringar, i korkar till små parfymflaskor, ja, en av de svarta potentaterna i Afrika lät sätta ett ur i en guldtand. Men hur små uren än äro, kan man ej komma ifrån, att delarnas antal minst uppgår till 120 st. Då räknar man givetvis också småskruvarna, även om de äro så små, att man måste ha 50.000 för att fylla en fingerborg något så när. När man i urindustrin får något i ögat, så visar det sig oftast, att det är en liten skruv, som kommit på villovägar.

I sådana små ur är det tydligt, att man måste ha ytterst fina balansfjädrar; en del av dem äro också tunnare än ett hårstrå och ett dylikt har specialarbetarna ingen svårighet med att dela upp på längden i en tre, fyra delar.

Fickuret, det bärbara uret, har varit ett tacksamt objekt att öva sin fantasi på, så länge det behandlades som smycke. Man slipade bergkristall och använde som boett. Sköna ting i den branschen äro ännu bevarade. Man gjorde ur i form av vackert emaljerade fjärilar, fåglar, insekter m. m. Uret gjordes som en liten mandolin eller en banjo, det gjordes i musselform eller formades som tulpaner eller andra blommor, gjordes bokförmigt, danades till krucifix, lyror, harpor o. s. v.

Dessa ur i sina skiftande former voro visserligen att se som smycken, men den ihre meningen med dem var också, att de skulle associera tanken på tidens flykt och livets fåfänglighet. I sin mest markanta form kommer detta till synes i de som dödsskallar formade uren, av vilka ett, vackert graverat, enligt traditionen skall ha tillhört Maria Stuart. Denna olyckliga drottning ägde också ett kristallur, som hade formen av en likkista.

Fickuret spelade som tidmätare ej den roll som nu under de två första århundradena det fanns till. Detta var en följd av, att det var svårt att göra ett ur, som höll tiden. En variation på dygn med en timme eller mer var ingenting ovanligt. Under sådana förhållanden var man föga intresserad av att förse fickuren med minutvisare. Denna kan visserligen påvisas redan c:a år 1600, men behov av den hade man ej, förrän Huygens år 1674 kom med balansfjädern. I själva verket var det inte förrän omkring år 1700 som minutvisaren blev vanlig på fickuren.

Ville man dessförinnan ha noggrann tid, rådfrågade man solvisaren och en

ROLEX

Med ett Rolex armbandsur får Ni prov på världens finaste hantverk, den modernaste formgivning och ett världsomspännande anseende för förnämsta kvalitet. Rolex armbandsur har prövats under ett femtiotal år under världskrigen, på Mount Everest bergsbestigningsexpeditioner och vid ett otal andra strapatsrika tillfällen. Med varje Rolex-ur medföljer ett certifikat. I våra butiker kommer Ni att finna ett rikhaltigt urval av Rolex.

AB SVENSKA URDEPOTEN
STOCKHOLM GÖTEBORG MALMÖ HALSINGBORG TRELLEBORG

dylik fanns ofta inbyggd i de äldsta fickurstyperna. Annars voro solvisare i fickformat vanliga och mången föredrog att lita till en sådan än till ett fickur. George Washington, som ju dock hade tämligen goda fickur att tillgå, höll sig med en ficksolvisare, som han satte högt värde på. Annars var han en stor vän av fickur och sådana använde han gärna som present till sina vänner.

Men något som man satte värde på var i alla fall att uren hade slagverk. Detta var ju tornurens främsta egenskap, när det mekaniska uret kom till. Och den anordningen följde även med fickuren. Slagverket var väckanordningen. Under senare period kom repeterverket, som särskilt nattetid var av stort värde, när man ville ha reda på, vad klockan var något så när.

Med de gamla belysningsförhållandena var det förenat med mycket besvär att se, vad klockan var under dygnets mörka timmar. Man redde sig då på det sättet, att man satte knoppar på urtavlan, med vilkas hjälp man kunde känna sig till, vad klockan var. Det gick ju bra ända till 1600-talet, men sedan fingo fickuren glas och då var det inte så lätt att öppna uret och känna sig fram.

Även fickuren utrustades ofta med automatiska figurer och figurscener och även med små speldosor. Många av dessa voro verkliga mästerverk och ut-

göra ännu i dag föremål för fackmännens djupa beundran. Det var ju arbeten, som helt utfördes för hand och med verktyg, som visst inte voro av den kvalitet som våra dagars.

Urets pålitlighet i det dagliga livet har varit aktuell mer än en gång. Så var det t. ex. i USA för c:a sjuttio år sedan. Tack vare, att man ej passade tiderna ordentligt, blev det en rad skrämmande järnvägsolyckor. De blevo

Inget under att det gick för fort, det var ju fyllt med kvicksand.

(American Horologist and Jeweler.)

För den kräsne köparen!

3120 A
133: 50

Helvetia har blivit känt och erkänt över hela världen som ett elegant precisionsur. Seklers erfarenhet, en ingående fackkunskap, modern teknik och förnämsta material har samverkat till att Helvetia blivit ett av Schweiz' ledande urmärken. Helvetia är medlem i Schweiziska Urfabrikanternas förbund. Helvetia finns i stor sortering i olika prisklasser i våra butiker.

— Även förmånliga delköp —

ASU AB Svenska
Urdepoten

Stockholm — Göteborg — Malmö
Hälsingborg — Trelleborg

Jag önskar ett armbandsur!

I våra butiker kommer Ni att finna just det ur Ni skulle vilja äga. När Ni köper ett ur, tänk då på att det skall vara Er trogna tjänare i många år. Övertyga Er om att Ni får ett ur från någon av Schweiz' förnämsta urtillverkare.

— Även förmånliga delköp —

ASU AB Svenska
Urdepoten

Stockholm — Göteborg — Malmö
Hälsingborg — Trelleborg

till slut framdragna i kongressen och man kom då till det resultatet, att huvudfelet låg i uren. Detta i sin tur medförde, att man satte i gång med ordentlig tidskontroll och ordentligt kontrollerade ur ej blott för stationerna utan även för den ansvariga personalen. Hamilton Company var resultatet av de nya kraven och detta företag hävdar sig, som bekant, väl den dag som i dag är. De amerikanska fickuren för tågförare, konstruktörer och stationsinspektorer voro visserligen av något större format än vanliga, men de voro på sin tid eftersökta för sin pålitlighet. Och det äro de ännu i dag. Men nu är deras pålitlighet ytterligare skärpt och man medger ej större tolerans än högst trettio sekunder i veckan.

Det vanliga armbandsuret kan i allmänhet ej garanteras så god precision. Orsaken därtill är, att det är i flitigare rörelse än ett fickur samt att det är av så litet format. Det begränsade utrymmet fordrar smärre delar, som ej tåla de påfrestningar som de grövre i större ur. Ett armbandsur med normalt antal stentar varierar i gången tio à femton sekunder per dygn, medan ett ur utan lagerstentar varierar vida mer. Eftersom det är damerna, som hålla sig med de minsta armbandsuren, finns det elakt folk, som påstår, att detta är orsaken till, att det täcka könet har så svårt för att hålla tiden.

Det finns specialbyggda ur, som variera tio à tolv sekunder pr år. Men dylika ur kosta en hel del pengar.

I alla fall är det mest korrekta uret kronometern, som får variera högst en bråkdel av en sekund pr dygn. Den, som först lyckades med uppgiften att göra en kronometer, var engelsmannen John Harrison; det var år 1761. Uppgiften var att med kronometern kunna bestämma longituden med trettio eng. mils noggrannhet under en resa från England till Västindien. Eftersom jorden rör sig 360 grader på tjugofyra timmar, blir det en tidsskillnad på en timme för varje femtonde grad ett skepp avlägsnar sig från nollmeridianen i Greenwich. Nu kan man bestämma tiden genom att taga solhöjden, om man har rätta Greenwichtiden. Harrisons kronometer, som på resan, vilken tog fem månader, endast förlorade en minut och femtiofyra och en halv sekund, fyllde det uppställda kravet med glans, eftersom longituden bestämdes på 18 eng. mil. Sedan ha andra konstruktioner tillkommit, som fört fram kronometern till än större precision.

Kronometerbegreppet har använts i reklamsyfte på allehanda fickur, som ej motsvarat vad man begär av ett ur av denna kvalitet. Numera har man infört vissa prov på armbands- och fickur och utan att de godkänts på dessa prov, få de ej äsättas beteckningen kronometer. Men sjökronometern, som är nödvändig

för sjöfarten, är i alla fall ett ur för sig.

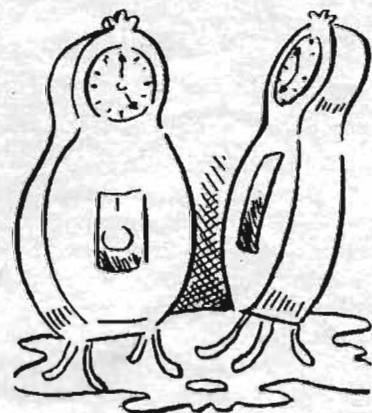
Uret av i dag är mycket billigt, om man jämför det med gångna tider. Alla verk gjordes förr för hand och ett verk av en berömd mästare hade juvelens värde och oftast pryddes dessa ur också med juveler, ciseleringar, gravyrer o.s.v. Ett dylikt ur kostade i våra pengar omräknade mellan 25 och 50.000 kr. Det var därför ej underligt, att det var kungligheter och andra höga dignitärer, som hade råd att lägga sig till med de fina uren.

Den första engelsman, vad man vet, som ägde ett bärbart ur, var Edvard VI (1547—53) och den förste, som hade en samling ur i England, var Elizabeth I. Hon var förtjust i ur och hon hade ett par dussin juvelprydda och med emalj-målningar förskönade ur; det var huvudsakligen gåvor från personer, som kände till hennes svaghet för dylika ting.

Redan hovets modelejon på Elizabeth I:s tid införde bruket att bära olika ur till olika kostymer, ett mode, som då och då kommit tillbaka, ej minst i våra dagar. En herre, som i det fallet var speciellt extravagant var den sachsiske greven Brühl på 1700-talet. Han hade en kostym för varje dag på året med olika ur för varje kostym. Men han hade också olika snusdosor och olika promenadkäppar till sina kostymer.

Ett annat mode var på sin tid utbrett bland förnämna herrar. Det bestod i, att man bar två ur, ett i varje byxficka. Det var ju ganska kostbart att hålla sig med två ur och därför blev det vanligt att ersätta det man bar på högra sidan med en attrapp, som kan sägas vara föregångaren till vissa leksaker för barn.

Som ovan sagts, var fickurets föregångare ej gjord för att bäras i fickan. Snarast var det ett litet runt, dosformigt ur, som kunde sättas på bordet. Men det ändrades snart och blev behandlat som en del av dräkten, det blev betraktat som ett smycke. Det ovala

Klockor emellan:

— Gå före du, så går jag efter!

(Kvällsstunden)

100.000 klockor i 15 moderna butiker

AB SVENSKA URDEPOTEN

Sigröd Mård

Föreståndare
för butiken
Biblioteksg. 1
STOCKHOLM

Mary Thorén

Föreståndare
för butiken
Regeringsg. 45
STOCKHOLM

Lillan Jonsson

Föreståndare
för butiken
Götgatan 24
STOCKHOLM

Elsie Evemyr

Föreståndare
för butiken
Ö. Hamng. 43
GÖTEBORG

Rune Thordarson

Föreståndare
för butiken
Kungspassagen
GÖTEBORG

Per Svensson

Föreståndare
för butiken
2:a Långg. 9
GÖTEBORG

Edward Swanson

Föreståndare
för butiken
Stortorget 3
MALMÖ

Bengt Flodén

Föreståndare
för butiken
Amiralsg. 11
MALMÖ

Wera af Klercker

Föreståndare
för butiken
Ö.Förstadsg.35
MALMÖ

Stig Nilsson

Föreståndare
för butiken
S.Förstadsg. 24
MALMÖ

Nils Palmér

Föreståndare
för butiken
Bergsgatan 20
MALMÖ

Lothar Zarwel

Föreståndare
för butiken
Baltzarsg. 22
MALMÖ

Ragnhild Bernhardt

Föreståndare
för butiken
Trädgårdsg. 23
HÄLSINGBORG

Gunh. Karlsson

Föreståndare
för butiken
Söderg. 69-71
HÄLSINGBORG

Gösta Tillgren

Föreståndare
för butiken
Algatan 70-72
TRELLEBORG

Sommarens härliga bad

kräver att Ert armbandsur är 100 % vattentätt. Monitor-uret kombinerar utsökt elegans med precision. Monitor tillfredsställer alla genom sitt moderna, stilrena yttre. När detta kombineras med ett förnämligt "inre" måste resultatet bli förstklassigt — MONITOR. Monitor är medlem i Schweiziska Ur-fabrikanternas förbund

Herrur 53 F är ett 17 rubinens schweiziskt rubinankarur. Stötsäkert. Splitterfritt glas. Vatten- och dammtätt. Rostfri boett i stålchrom. Avb. 138: —, per mån 10: —. Kont. 124: —.

Damur 464 F är ett utmärkt ur för damer, som önskar ett oömt men ändå elegant ur. 15 rub., stötsäkert, vattentätt. Avb. 117: —, per mån 10: —. Kontant 105: —.

Har Ni ej tillfälle att besöka någon av våra butiker kan Ni beställa direkt från vårt huvudkontor. Sänd in denna kupong!

AB Svenska Urdepoten Stortorget 3 — Malmö

Sänd genast st Herrur/Damur att betalas med kr per månad tills kr erlagts. Kontant kr
1 Års garanti. 8 dagars returrätt. Äganderättsförbehåll för säljaren.

Namn:

Bostad:

Postadress:

uret fick sin rundade äggform på 1600-talet och var särskilt omtyckt av puritanerna i England.

Det var egentligen detta ur, som sedermera fick namnet "nürnbergägg". Benämningen härrör från ett översättningsfel i början av 1700-talet, där "uehrlein", som betyder "litet ur", förväxlades med "eyerlein", som betyder "litet ägg".

Armbandsur är ett uppslag, som man tidigt försökte sig på. Ett av Eliza-

beth I:s ur är placerat i ett armband. Men populärt kunde det egentligen ej bli, förrän verkets konstruktion blev starkt nog att kunna tåla armrörelserna. Armbandsuren ansågos till en början vara ett prerogativ för damerna; det var på något sätt feminint att ha armbandsur.

Men första världskriget kom männen att ändra uppfattning. Armbandsuret var ett förträffligt ur att ha med i fält, lätt att bära och lätt att avläsa. Och nu är det väl ingen, som tycker, att det är feminint att bära armbandsur.

Småur ha alltid sina gynnare. Man har haft ur inmonterade i knoppen på dolkskaft eller på spatserkäppar och under förra seklet var det en tid populärt med ur i fingerringar och sådana se vi ju ännu.

Av fingerringsuren är det två, som särskilt beundrats. Det ena var ett arbete av den snillrike engelske urmakaren John Arnold och var en gåva till George III år 1764. Detta diminutiva ur var försett med repeterverk, som slog både hel- och halvtimme. Kungen, som var mycket intresserad av ur och mekaniska konstruktioner, tackade genom att ge Arnold 500 guineas, en summa, som i våra dagar skulle vara ca 50.000 kr. Kejsarinnan Elisabeth av Ryssland bjöd Arnold 1.000 guineas för en replik av uret, men Arnold tackade nej. Ett sådant unicum skulle endast engelske kungen ha.

Det andra ryktbara fingerringsuret gjordes år 1752 för Madame de Pompadour och var förfärdigat av Pierre Caron. Uret var märkligt på mer än ett sätt och ej minst därigenom att det var självuppdragande. Carons konstruktion efterapades, men han fick rättens utslag på, att det var hans egen uppfinning.

Detta ur blev nyckeln till Carons framgång här i världen. Han lämnade urmakeriet och tog sig namnet Beaumarchais samt blev en stor gunstling vid hovet, där han spelade en betydande roll. Han var också lycklig som teaterförfattare och hans "Barberaren från Sevilla" och "Figaros bröllop" ha ännu i dag kvar sin tjuskraft.

Första hermetiskt tillslutna och vattentäta boetten konstruerades 1920 av Hans Wilsdorf. Men redan på världsutställningen i London 1851 visade herrarna Pettit ett vattensäkert fickur med silverboett. Att det fyllde, vad konstruktörerna lovade, visades genom att det var nedsänkt i ett akvarium med gulfiskar i.

Proven för att ett ur skall godkännas som vattentätt äro prövande för uret; det gäller ej blott att stå emot vanlig väta, det skall provas vid olika vattentryck. I fabriker, där man framställer de vattentäta uren — fordringarna gälla givetvis även damm m. m. — måste det vara damm- och fuktfritt. Arbetarna

måste ha absolut rena arbetsrockar och få ej äta, röka eller ha parfym på sig, när de arbeta med uren. De få naturligtvis ej heller andas över urverket.

Stötsäkringens i uret går tillbaka till den berömde urmakaren Bréguet, men den har i våra dagar blivit föremål för särskild uppmärksamhet och fyller nu de högsta krav, man kan ställa.

Många komplicerade ur gjordes förr i världen. Man hade invecklade kalenderur och astronomiska ur. Ett av de märkligaste på området är det, som i litteraturen går under namnet "världens mest komplicerade ur" och gjordes av Bréguet för Marie Antoinette, som erhölet det år 1783.

Genèveurmakaren Patek Philippe gjorde på sin tid ett ytterst invecklat fickur till en samlare. Det gick på ca: 75.000 kr., men så hade Philippe lagt ner tre års möda på konstruktionsritningarna och fem år på själva utförandet. I det uret finnas 870 delar.

Kalenderuren ha nu åter blivit aktuella och man har hunnit långt på det området. Den moderna tidens resemöjligheter göra faktiskt en hel del tidsuppgifter nödvändiga. Vid långflygningar passerar man ju snabbt de olika meridianerna och då gäller det att kunna följa med tiden.

Bärbara ur med väckaranordning voro vanliga redan på 1500-talet, som ovan framhållits. Så småningom kom man att finna, att väckaranordningen var obehövlig och den försvann sålunda. Repeteruren voro väl ansedda ur en period, men någon stor utbredning fingo de aldrig. Det var dels en för dyrbar konstruktion för gemene man att lägga sig till med och dels var den ömtålig. Armbandsur med väckaranordning ha nu åter kommit i marknaden. Det är framförallt ur, som inställas på viss klockslag för att påminna om ett möte, ett sammanträffande o. d., som konstruktörerna av i dag tagit upp på programmet. En särskild typ av armbandsur med väckning är den, som göres för döva. I stället för ringning ger detta ur vibrationer, som den döve känner i handleden. Denna idé är inte alldeles ny; den hade sin föregångare på 1700-talet i en "döv" väckare. När man tryckte på en sprint, lösgjordes en liten hammare, som slog tysta hel- och kvartsslag mot botten, vilka man kunde känna och räkna med fingrarna.

Fortfarande göras blindur med repetitionsmekanism, s. k. Braille-uret, som liksom de äldsta föregångarna på 1500-talet har knappar på urtavlan, så att man kan känna tiden. Dessa ur ha merendels urtavlan utan glasskydd.

När man skall köpa ur, finnes det många tusen märken att välja på. I vårt land är det huvudsakligen schweiziska ur, som föras i marknaden och den som köper ett av dessa märkesur

med normalt antal lagerstenar, köper en tidmätare, som håller och är att lita på.

Ett ur skall vårdas. Det är alltid bra att företaga uppdragningen samma tid varje dag, det mår urfjädern bäst av. Man skall ej öppna boetten till verket, när det inte behövs. Små dammkorn, andedräktens fuktighet m. m. äro allvarliga fiender till urverkets fina delar. Så skall man ej förvara uret samman med puder, parfym e. d., det mår det inte bra av. Ett herrur bör man låta urmakaren titta på vartannat år. Vanligtvis fattas ingenting, men det kan behöva rengöras eller har behov av en droppe olja. Ett damur, som ju är mindre och därför har ömtåligare delar, kan man gott kosta på en översyn varje år.

Våra dagars tekniker ha konstruerat helt nya tidmätare även i armbandsursformat. Den elektriska energin m. m. har därvid tagits i bruk, men än så länge står det gamla kända uret sig i konkurrensen, när det gäller att mäta tiden i det dagliga livet.

Tror Ni på skrock?

Uret, som går och slår, har under tidernas lopp ej enbart haft att visa tiden, det har understundom också styrts av någon mystisk makt, som ingripit i människors varande. När klockan plötsligt vägrar att slå eller den slår tretton slag i stället för tolv, så är det enligt gammal föreställning ett dåligt förebud.

Stannar klockan, får man snart lik i närmaste kretsen, anses det och slår uret tretton slag i stället för tolv, är det ett varsel om, att någon snart skall stå lik i huset. Även om det utrönes, att mankemanget härrör av naturlig orsak, så inverkar inte detta på allmänna mening. Ty att det mankemanget hände just då, det var det som var det viktiga.

Men så är det andra ur, som inte ge varsel, utan i stället markera, att något inträffat, vanligtvis oväntat dödsfall. Många äro de både historiska och ohistoriska uppgifter om ur, som plötsligt stannat, när någon dött eller strax efter. Även här kunna naturliga orsaker utan svårighet anges och ofta beror förhållandet på, att man helt enkelt glömt att dra upp uret.

I alla fall har det varit ganska vanligt, att man, när en människa dragit sin sista suck, stannat uret, om det inte självt gjort det. I ett rum, där någon låg död, fick inget ur vara i gång. Golvuret stannades därför och småuren buros ut.

Vad det är för föreställning, som ligger bakom detta bruk, är tämligen dunkelt. Kanske ville man ej oroa den döde genom att låta ljudet från den värld,

ASU - Service pålitlig prisbillig

Våra ultramoderna serviceverkstäder

reparerar alla slag av ur oavsett märke eller fabrikat. Yrkesskickliga fackmän svarar för ett noggrant och förstklassigt arbete. Lägsta verkstadspriser tillämpas. Garanti lämnas på reparationerna. Specialverkstad för antika ur. Lämna med förtroende in Ert ur hos oss. Vi garanterar perfekt service!

5:—

Medtag denna kupong vid rengöring av Er klocka, så får Ni gratis ett nytt armband värt fem kronor!

AB Svenska Urdepoten

Stockholm — Göteborg — Malmö
Hälsingborg — Trelleborg

han lämnat, följa med honom och liksom hålla honom kvar. Kanske är det så, att man lät den tiden, som gått, höra den döde till, medan man själv liksom började på ny räkning.

Golvuret, som på visst sätt bildade centrum i den gamla allmogebostaden, betraktades alltid med vördnad och det ansågs vara någon sorts personifikation av varjehanda mystiska egenskaper. Gångna medlemmar av familjen brukade ofta ta uret och urfodret i besittning för att genom konstiga ljud ge sin vilja till känna eller varna för någon obetänksamhet. Slitna lodlinor, skrapande lod, insekter i träverket och mycket annat gävo fullgod förklaring.

Från mer än ett håll berättas det, att det nygifta paret, när de kommit in i sin stuga, satte salt och bröd i golvuret för att på detta sätt trygga sig mot att slippa svälta i kommande dagar. Denna plägsed är väl någon sorts offergärd åt släktens skyddsandar och den är säkerligen av gammalt ursprung, betydligt äldre än uret, fast denna möbel lämpar sig speciellt väl för ändamålet.

Sutto gästerna för länge och man tyckte, att det var på tiden att bryta upp, började man helt enkelt dra upp golvuret. Det är ju något, som än i dag inte missförstås.

När ett väggur helt oförmodat ramlar ner, så är det tecken på bråddöd eller olycka. Vanligtvis är det ingetdera. Det är helt enkelt fästet, som gett vika, en spik som lossnat, en ögla som rostat o. s. v.

Till de mystiska föreställningar man har om ur hör även den, att man ej skall ställa ett ur tillbaka. Det är emellertid fel. Ett ur kan man mycket väl

vrida tillbaka, dock med undantag för ur med slagverk. De skadas nämligen lätt vid visarnas tillbakaförande över hel- och halvslagen.

I gamla dagar, när livet var mindre hektiskt och ej fullt så komplicerat som nu, hade man bättre tid att ge akt på saker och ting, som hände i omgivningen. Det var mycket som såg oförklarligt ut och då grep man till en förklaring på det övernaturliga planet. Att uret med sin underliga mekanism och speciella uppgift att äta upp tiden skulle bli föremål för mångahanda mystiska spekulationer är ej att förvånas över. Vår tid, som har än mer invecklade tidmätare till sitt förfogande, ser helt annorlunda och mera kallsinnigt på saken. Men trots allt, finnes det ganska många, som hålla fast vid att uret är en tjänare, som kan bära varsel om ett och annat.

— Jag har bara klätt mig i stil med min gamla klocka.

EBEL

☆ precision

☆ elegans

Att bära ett EBEL-ur ger Er en känsla av att alltid vara "up to date". Människor över hela världen beundrar dagligen sitt EBEL-ur för dess säkra gång och stilfulla yttre. Övertyga Er redan i dag om EBEL-urets företräden! EBEL är medlem i Schweiziska Urfabrikanternas förbund.

Automatiskt herrur 9119917. Boett helt i rostfritt stål. Vattentät. 20 rubiner. Obrytbar fjäder. Incabloc stötsäkring. Kr. 243:—.

Herrur 9130953. Boett helt i rostfritt stål. Visare och reliefsiffror i doublé. Vattentät. Obrytbar fjäder. Incabloc stötsäkring. Kr. 161:—.

Damur 754062. Boett i 20 microns gulddoublé. Vattentät. 15 rubiner. Visare och siffror i gulddoublé. Incabloc stötsäkring. Kr. 175:—.

Damur 975901. Boett helt i rostfritt stål. Vattentät. 17 rubiner. Incabloc stötsäkring. Kr. 172:—.

Damur 767002. Boett, visare och siffror i 20 microns gulddoublé. 17 rubiner. Obrytbar fjäder. Incabloc stötsäkring. Kr. 201:—.

AB SVENSKA URDEPOTEN

Stockholm - Göteborg - Malmö - Hälsingborg - Trelleborg